Trøndelag Sammen – politikk for partiprogrammet 2027

Sammen med trønderne skal vi utvikle partiprogrammet vi skal gå til valg på neste år. Til det arbeidet trenger vi hele partiorganisasjonen med på laget.

Trøndelag står overfor store utfordringer, men har også store muligheter. Vi blir færre unge og flere eldre. Arbeids- og næringslivet trenger kompetanse og arbeidskraft. Nye arbeidsplasser skal skapes, utslipp kuttes, og vi skal sikre kraft til fremtidig verdiskaping. Samtidig skal vi utvikle hele Trøndelag til å bli gode lokalsamfunn å leve livene sine i, med tjenester og muligheter.

Programkomitéen ønsker derfor å invitere deg som medlem, kommunepartier, lokallag, AUF, nettverk og øvrig samfunnsliv til å delta!

I dette dokumentet har vi løftet frem noen av spørsmålene vi mener det er særlig viktig å diskutere. Spørsmålene er ikke uttømmende, og kanskje brenner du for noe utenfor det vi spør om. Det er helt greit. Vi ønsker først og fremst å vite hva som er de viktigste utfordringene der du bor – og hvilken politikk du mener Arbeiderpartiet skal gå til valg på for å løse dem.

Du trenger ikke å svare på alle spørsmålene. Kanskje bare ett, eller noen få. Diskuter gjerne på medlemsmøter, styremøter, inviter med fagbevegelsen, næringslivet, organisasjoner og andre i lokalsamfunnet og send oss både gode idéer og konkrete forslag.

Programmet må kunne beskrive Trøndelag slik det er i dag, men også vise hvilket Trøndelag vi ønsker oss for framtiden.

Inneholder:

Framtidas videregående skole i Trøndelag

Næring – Skape og dele

Samferdsel, kommunikasjon og infrastruktur – Trøndelag sammen

Kultur i Trøndelag – fellesskap og tilhørighet

Framtidas videregående skole i Trøndelag

Våre videregående skoler skal forberede ungdommen på arbeidslivet og videre utdanning. Vårt mål er at alle elever skal fullføre videregående opplæring med fagbrev eller studiekompetanse.

For Arbeiderpartiet har utdanning vært det viktigste politikkområdet i fylkestinget de siste periodene. Nærings- og arbeidslivet i Trøndelag trenger flere fagarbeidere, flere ansatte i helse- og omsorgstjenestene og flere med kompetanse til å utvikle industrien, landbruket, havbruket, teknologiområdene og offentlig sektor. Derfor trenger vi gode skoler som gir ungdom muligheter, og arbeidslivet den kompetansen det trenger.

En videregående skole er dessuten langt mer enn bare en skole. Skolene er store arbeidsplasser, kulturarenaer og viktige for identitet, bosetting og framtidstro. En god offentlig skole skal ruste ungdommene våre for både arbeidslivet og gi alle mulighet til å mestre og fullføre.

Fullført videregående opplæring er det beste grunnlaget for tilknytning til arbeidslivet og aktiv deltakelse i samfunnslivet. Elever som faller ut av skolen uten å ha fullført og bestått videregående opplæring er mennesker som risikerer å få store utfordringer senere i livet; i arbeidslivet, på boligmarkedet, med helsa. Vi må sørge for at det er nok fleksibilitet i videregående til å lage skreddersydde løp for dem som trenger mer tid og oppfølging.

I forrige periode gikk vi til valg på en fullføringsgaranti; en garanti som forplikter hele organisasjonen til å følge opp kampen mot frafall. Ingen skal gå gjennom skolen uten å bli sett, fulgt opp og veiledet. Vår ambisjon er at alle skal lykkes med videregående opplæring, og vi skal ha nulltoleranse for å gi opp elever. Vi har ingen å miste.

Trøndelag fylkeskommune står samtidig overfor store endringer på utdanningsområdet. Store budsjettkutt og færre ungdommer i alderen 16–18 år de neste 15 årene vil utfordre måten vi organiserer videregående opplæring på. Færre elever betyr mindre inntekter, utfordringer med å fylle klasser og større risiko for at tilbud ikke blir satt i gang.

Programkomiteen vil gjerne invitere dere i kommunepartiene til å diskutere framtidens videregående skole sammen med oss. Parallelt med programprosessen har fylkeskommunen sendt på høring forslag til ny tilbudsstruktur. Vi oppfordrer dere til å se disse prosessene i sammenheng, med et overordnet blikk:

Til diskusjon:

1. Hvordan bygger vi en videregående skole som fortsatt gir ungdom i hele Trøndelag muligheter i framtida – samtidig som vi utdanner den arbeidskraften samfunnet trenger og bidrar til levende lokalsamfunn i hele fylket?

2. Hvordan sikrer vi et godt og relevant videregående tilbud for ungdom i hele Trøndelag – også når elevtallene går ned?

3. Skal vi gjeninnføre nærskoleprinsippet?

4. Hvilke utdanningstilbud må Trøndelag prioritere framover for å møte mangelen på arbeidskraft og kompetanse?

5. Hvis Arbeiderpartiet skal ha tre tydelige utdanningsløfter til ungdommene i Trøndelag i 2027 – hva bør de være?

6. Hvordan får vi mer praksisnære og fleksible opplæringsløp, uten at det går på bekostning av kvalitet eller fellesskap?

7. Hva må vi gjøre annerledes fra ungdomsskolen og gjennom videregående for at flere skal fullføre med fagbrev eller studiekompetanse – og hva bør en fullføringsgaranti fra Arbeiderpartiet innebære?

8. Hvordan kan vi koble videregående opplæring tettere til arbeids- og næringslivet i hele Trøndelag, sikre nok læreplasser og tydeliggjøre ansvaret til fylkeskommunen, kommunene og næringslivet?

Næring – Skape og dele

Trøndelag er rikt på naturressurser som gir grunnlag for verdiskaping i primærnæringene, som landbruk, skogbruk, reindrift, havbruk og fiske. Vi har industri basert på naturressursene våre, og et reiseliv og en opplevelsesnæring som bygger på våre rike kultur- og naturverdier. Vi har teknologi og kompetansemiljøer i verdensklasse.

I samspillet mellom primærnæringene, industrien og teknologi- og kompetansemiljøene finner vi Trøndelags store fortrinn. Det legger grunnlag for innovasjon, grønn omstilling og økt verdiskaping, og for bosetting og sysselsetting i hele fylket vårt. Trøndelag har et fantastisk utgangspunkt, men vi har også noen utfordringer som begrenser oss.

Tilgang på risikovillig kapital er en barriere for at bedrifter og industri skal kunne vokse og videreutvikle seg, både i byen og distriktet. Samtidig opplever mange bedrifter at det er vanskelig å rekruttere nok arbeidskraft og riktig kompetanse.

Elektrifisering av transport og industri øker behovet for kraft og nettkapasitet. Etterspørselen stiger raskere enn utbygging av ny produksjonskapasitet og strømnett. Mangel på kraft og nettkapasitet bremser dermed både næringsutvikling og det grønne skiftet. Vi har mange eksempler på bedrifter som kunne erstattet fossile energikilder med fornybare, og kuttet store utslipp, men hvor tilgangen på kraft og nett setter en stopper for omstillingen.

Spørsmål til diskusjon:

1. Arbeiderpartiet har som mål å drive en aktiv næringspolitikk. Hva er en god, aktiv og sosialdemokratisk næringspolitikk i Trøndelag i 2026?

2. Hva skal til for at trøndersk landbruk og havbruk også i framtida skal bidra til trygg matforsyning, verdiskaping og levende lokalsamfunn i hele Trøndelag?

3. Hva er viktigst for å sikre sysselsetting og verdiskaping i din kommune?

4. Hva må være våre viktigste prioriteringer for å sikre nok kraft til regionen fremover?

5. Hvordan kan vi bidra til bedre tilgang på risikovillig kapital for etablering av nye bedrifter og utvikling av eksisterende næringsliv?

6. Hvilke nye næringer kan bli viktige i Trøndelag i årene fremover, og hvordan kan vi legge til rette for disse?

7. Hvordan kan vi få til et bedre samarbeid mellom kommuner, fylkeskommune, kunnskapsmiljøer og næringsliv for å sikre økt verdiskaping og kutt i utslipp?

8. Hvordan kan det offentlige (kommuner og fylkeskommunen) som innkjøper bidra til å støtte opp om trøndersk næringsliv og politiske mål?

Samferdsel, kommunikasjon og infrastruktur – Trøndelag sammen

Trøndelag er ett fylke, men mange lokalsamfunn. Vi bor og arbeider langs kysten, i innlandet, i tettstedene og i byene. Vi lever ulike liv, men er avhengige av hverandre. Arbeidsplasser i én region skaper grunnlag for bosetting i en annen, og utdanning, næringsliv og offentlige tjenester binder fylket sammen på tvers av kommunegrenser og geografiske avstander.

Skal vi lykkes med å utvikle hele Trøndelag, må folk kunne reise trygt og effektivt til arbeid, skole og fritidsaktiviteter. Bedrifter må få varene sine fram, lærlinger må komme seg til læreplassen, pasienter må nå helsetjenestene, og ungdom må kunne ta utdanning uten at avstand blir en hindring. Samferdselsløsninger som fungerer, gir trønderne frihet og muligheter i hele fylket.

Trøndelag har sterke næringer og kunnskapsmiljøer som skaper arbeidsplasser og verdier for hele landet. Veier, jernbane, kollektivtransport, havner, flyplasser og digitale nettverk er avgjørende for at vi skal kunne utvikle disse mulighetene og knytte fylket tettere sammen.

Samtidig er utfordringene store. Vedlikeholdsetterslepet på fylkesveiene øker, og mange steder er ikke kollektivtilbudet tilpasset behovene i hverdagen. Tryggere skoleveier, bedre trafikksikkerhet og et transportsystem som fungerer er viktig i både byene og distriktene. Barn og unge, studenter, eldre og mennesker uten bil skal ha mulighet til å delta i samfunnet på lik linje med andre.

Jernbanen skal være en ryggrad i transportsystemet og bidra til å binde bo- og arbeidsmarkeder i Trøndelag tettere sammen. Samtidig er et godt flytilbud viktig for næringsliv, offentlig sektor og innbyggere i et langstrakt fylke.

I en mer urolig verden er robuste transport- og kommunikasjonsløsninger også en viktig del av beredskapen. God mobil- og bredbåndsdekning er en forutsetning for bosetting, næringsutvikling, beredskap og likeverdige tjenester i hele Trøndelag.

Spørsmål:

1. Hvordan står det til i din kommune vedrørende fylkesvei, kollektivtransport og andre mobilitetstilbud?
2. Hvilke tre samferdselstiltak mener dere bør være høyest prioritert i neste fylkestingsperiode?
3. Hva mener dere at Arbeiderpartiet i Trøndelag bør prioritere innenfor samferdsel/kommunikasjon/infrastruktur i neste periode?
4. Hva kan fylkeskommunen bidra med for å bedre trafikksikkerheten i din kommune/region?
5. Hvordan fungerer dagens kollektivtilbud for innbyggerne i kommunen? Hvordan fungerer samspillet mellom buss, tog, båt og annen transport?
6. Hva er de viktigste prioriteringene innenfor jernbane?

7. Finnes det fortsatt områder med mangelfull bredbånds- eller mobildekning og hvordan er nødnettet i din kommune?
8. Hvilke samferdselstiltak vil være viktigst for beredskapen i din kommune/region?
9. Hvordan bør Trøndelag fylkeskommune arbeide for å redusere vedlikeholdsetterslepet på fylkesveiene?
10. Hvordan kan kollektivtilbudet gjøres mer tilgjengelig og relevant utenfor de største byene?
11. Hvordan kan samferdselspolitikken bidra til å nå klimamål uten å gjøre hverdagen vanskeligere for folk i distriktene?

Kultur i Trøndelag – fellesskap og tilhørighet

Kultur fyller livene våre med mening, og kjennetegner et samfunn det er godt å leve i. Gjennom idretten, frivilligheten, bibliotekene, museene, kulturinstitusjonene og de lokale møteplassene får vi opplevelser, kunnskap og sterkere fellesskap. Kultur skaper tilhørighet og identitet, bidrar til god folkehelse og gjør lokalsamfunn attraktive å bo og leve i. For Arbeiderpartiet er det viktig at alle skal ha tilgang til å oppleve, delta i og skape kultur – i hele Trøndelag.

Trøndelag har et rikt og mangfoldig kulturliv, bygd på samspillet mellom profesjonelle kunstnere og kulturarbeidere, sterke regionale institusjoner og en omfattende frivillig innsats. Både gjennom aktiviteter og store ringvirkninger er kultur en viktig næring for mange. Kunstnere, arrangører, spel, festivaler, museer og kreative virksomheter skaper arbeidsplasser og aktiviteter i hele fylket. Trøndelag skal være et fylke der det er mulig både å skape, formidle og leve av kunst og kultur.

Kultur spiller også en viktig rolle i samfunnets beredskap. Møteplasser, sterke fellesskap, kunnskap om vår historie og tillit mellom mennesker gjør oss bedre rustet til å møte kriser og motvirke utenforskap, polarisering og desinformasjon. Bibliotekene, frivilligheten, kulturskolene, kulturinstitusjonene og kulturmiljøene har derfor en viktig demokratisk og samfunnsbyggende rolle.

Trøndelag Arbeiderparti vil ta vare på og formidle den trønderske kulturarven, sørsamisk språk og kultur og mangfoldet av kulturuttrykk i fylket. Samtidig skal vi legge til rette for nyskaping, kunstnerisk frihet og nye arbeidsplasser.

Spørsmål til programprosessen:

1. Hvordan kan kultur bidra til å binde Trøndelag tettere sammen? Hva vil vi med 1000-årsjubiléet?
2. Hva skal til for at kulturnæringene kan vokse, skape arbeidsplasser og utvikle seg?
3. Hvordan skaper vi et enda bedre samspill mellom det profesjonelle kulturlivet og den lokale frivilligheten?
4. Hvordan kan Den kulturelle skolesekken/spaserstokken, fylkesmusikerne, Turnéteatret nå enda flere i hele fylket?